

بیانیه "همایش ملی بازخوانی تفکر و تجربه شهرهای جدید در ایران"

اینک که در سی امین سالگرد بنیان نهادن شهرهای جدید ایران، همایش همایش ملی "بازخوانی تفکر و تجربه شهرهای جدید در ایران" به پایان خود نزدیک می شود لازم است ضمن سپاس از همه حرفه مندان، دانشگاهیان، مدیران و صاحب نظرانی که در این همایش به ارائه مقالات وزین خود پرداختند، مهمترین یافته های همایش را به شرح زیر اعلام نماییم:

- (۱) اهمیت شهرهای جدید را به عنوان فرصتی که به مثابه نوعی آزمایشگاه برنامه ریزی شهری ایجاد کرده اند، نمی توان نادیده گرفت. در ایران نیز اجرای سیاست شهرهای جدید به لحاظ گستردگی اقدامات، حجم عملیات و تعداد سکونتگاه آن هم در شرایطی که کشور از مشکلاتی مانند جنگ تحمیلی، تحریمهای اقتصادی رنج میبرد، تجربه ی منحصر به فردی در عرصه ی تجربیات جهانی به شمار رفته و بدون تردید یک اتفاق تاریخی محسوب می گردد.
- (۲) با گذر از سه دهه از عملیات عمرانی در شهرهای جدید که با بارگذاری فزاینده جمعیتی در پروژه های مسکن مهر همراه شده است، اینک بیش از همیشه روشن می گردد که برنامه ریزی صرفا فیزیکی-کالبدی و متکی بر معمار-شهرسازان به خودی خود نخواهد توانست ما را در دستیابی به اهداف مورد نظر به موفقیت کامل برساند. از این روست که بر موارد زیر تاکید می گردد:

○ سیاست گذاری و برنامه ریزی اجتماعی در امکان سنجی، طراحی و ایجاد شهرهای جدید از اصول ضروری در جهت هویت بخشی اجتماعی و افزایش پایداری اجتماعی، زیست پذیری و کیفیت زندگی این شهرها است. در این راستا توجه به مقوله هایی چون ۱- ظرفیت سازی سازمانی در شرکت های تابعه در جهت بهره گیری از متخصصان علوم اجتماعی در ساختار سازمانی شرکتها، ۲- انجام مطالعات اجتماعی به منظور شناخت ظرفیت های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در جهت تحقیق پایداری اجتماعی و افزایش کیفیت زندگی شهرها، ۳- لحاظ نمودن رویکرد محله محوری در تدوین طرح های جامع و تفصیلی به منظور کارآمدسازی ساختار کالبدی و اجتماعی شهرها، ۴- انجام و بهره گیری از مطالعات ارزیابی تأثیرات اجتماعی و فرهنگی در اقدامات مداخله ای و توسعه ای و ۵- شناخت و بهره گیری از مزیت های نسبی منطقه ای در تدوین ساختار اشتغال و فضای کسب و کار شهرها ضروری می نماید.

○ ضرورت تعیین تکلیف آینده شهرهای جدید ایران در قالب استراتژی ملی توسعه شهرهای جدید ۱ و توجه به جایگاه شهرهای جدید در طرح های توسعه کالبدی ملی و منطقه ای مورد تاکید قرار دارد. تنها در این صورت است که می توان از یکدست نبودن و یا متغیر بودن سیاست های توسعه ملی و منطقه ای که موجب تصمیمات سلبه ای، موازی کاری، اهمال و سستی عملیات توسعه ای و در نهایت ائتلاف منابع ملی و محلی است بدور ماند.

○ اهمیت طراحی نظام برنامه ریزی و طراحی متمایز برای شهرهای جدید به سبب ناکارایی طرح های جامع و تفصیلی معمول مورد تاکید قرار دارد.

- ظرفیت شهرهای جدید برای الگوسازی در حوزه توسعه شهری تاب آور و پایدار و توجه به استفاده حداکثری از انرژی های تجدیدپذیر و فناوری های نوین در برنامه ریزی، طراحی و ساخت مقوله مهمی است که در شهرهای جدید ایران باید به آن توجه شده است. در این حوزه ظرفیت سازی در ارتقاء تاب آوری شهری و تدوین برنامه جامع تاب آوری شهری در شهرهای جدید ضروری می نماید.
- تلاش برای تغییر نگرش مدیریتی و بینش شهرسازی در مورد شهرهای جدید و تاکید بر پرهیز از نگاه صفر و یکی (سیاه و سفید) در خصوص شهرهای جدید ایران به سبب وجود توفیقات و ظرفیت های متعددی باید مبنا قرار گیرد و با ارزیابی صریح و منصفانه ای در این خصوص به تصمیم گیری در خصوص تداوم فعالیت توسعه شهرهای جدید در ایران پرداخت. لازم است در چارچوب تدوین سیاست ملی توسعه شهری (*National Urban Policy*) در ایران، آینده شهرهای جدید در قالب تدوین استراتژی ملی توسعه شهرهای جدید ایران (*Iran New Towns National Strategy (INTNS)*) با بهره گیری از تجارب جهانی و متکی به تعاملات حوزه دیپلماسی شهری تعیین تکلیف شود.
- اهمیت تغییر تمرکز از اراضی و توسعه دهندگان دولتی به اراضی متعلق به بخش خصوصی مورد تاکید قرار دارد. در این خصوص بهره برداری از روش های نوین تامین مالی مورد نظر است که وابستگی حداقلی به بودجه عمومی کشور خواهد داشت.
- قابلیت شهرهای جدید در تحقق توسعه پایدار شهری و دستیابی به بوم شهرهای دوستدار محیط زیست (*eco cities*) که کم کربن و انرژی + هستند.

به هر ترتیب امروز همچنان ظرفیت شهرهای جدید بعنوان یکی از راهبردهای تعادل بخشی به نظام اسکان و فعالیت در سرزمین بویژه به لحاظ محدودیت توسعه شهرها و کلانشهرها در تامین مسکن، با نگاه ویژه نگرینسته می شود. از این روست که لازم است عملیات اجرایی شهرهای جدید پیشین با تاکید بر جنبه های کیفی در عوض جنبه های کمی تداوم یافته و مبتنی بر استعدادهای سرزمینی و تغییر تمرکز از کارکردهای سکونتی شهرهای جدید به کارکردهای نوین اقتصادی، آمایشی و تعادل بخشی به سرزمین با تکیه بر تنوع بخشی به روش های تامین مالی و تغییر ماهیت از شهر مصرفی به شهر کارافرین و خلاق در برنامه ریزی شهرهای جدید در اندیشه نسل نوین شهرهای جدید ایران پیگیری شود.